

PM 2004 RVII (Dnr 325-2249/2004)

Medborgarförslag angående hur fäder registreras vid fastställande av faderskap

Hemställan av Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Borgarrädsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Skarpnäcks stadsdelsnämnds hemställan om hur fäder registreras vid fastställande av faderskap anses besvarad med denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden i Skarpnäck har till kommunstyrelsen och Stockholms läns landsting överlämnat ett medborgarförslag, som inkom till Skarpnäcks stadsdelsnämnd den 3 oktober 2003, gällande registrering av faderskap. Medborgarförslaget innebär att faderskap ska kunna registreras i samband med de blivande föräldrarnas besök hos mödrahälsovården. Skarpnäcks stadsdelsnämnd har i sitt yttrande över förslaget fastslagit att utredning och registrering av faderskap ingår i nämndens myndighetsutövning men att den del av förslaget som rör tillgänglighet och service bör föranleda vidare diskussion.

Remisser

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret och socialtjänstnämnden.

Stadsledningskontoret konstaterar att faderskapsutredningar inte kan överlämnas till en annan utförare d.v.s. landstinget, eftersom de är en del i en stadsdelsnämnds myndighetsutövning.

Socialtjänstnämnden utgår från att medborgarförslaget endast gäller "enkla" utredningar med sammanboende föräldrar. Utifrån detta anser nämnden att det inte finns något som hindrar att utredning om faderskap görs före barnets födelse och att den servicen bör erbjudas blivande föräldrar vid alla stadsdelsförvaltningar. Faderskapsutredningar är en del i socialnämndens myndighetsutövning och kan därmed inte överlämnas till annan, men kan samlokaliseras med t.ex. mödrahälsovården och faderskapet kan utredas innan barnet föds.

Faderskapsutredningar är en del i socialnämndens myndighetsutövning och kan därmed inte överlämnas till annan.

Mina synpunkter

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har skickat vidare ett medborgarförslag om fastställande av faderskap till kommunstyrelsen och till Stockholms läns landsting.

Landstingsstyrelsen behandlade förslaget på sitt sammanträde den 15 februari 2005 (LS 0405-1084) och konstaterar bl.a. i sin behandling av förslaget följande: ”Fastställande av faderskap kan aldrig reduceras till en enkel fråga om registrering inte ens i sådana fall som förslaget berör. En bekräftelse får godtas endast om det kan antas att den man som gjort bekräftelsen är far till barnet. En sådan bedömning kräver kunskap och erfarenhet, något som sedan länge finns inom kommunernas socialförvaltningar.” Landstingsstyrelsen anser också att frågeställningen om mödra- och barnhälsovården kan vara mer behjälplig på annat sätt är intressant och välkomnar en fortsatt diskussion mellan landstinget och kommunerna.

Enligt föräldrabalken (FB) 2 kap.1§ är det socialnämnden som ska utreda vem som är far till barnet och se till att faderskapet fastställs. I Stockholms stad har stadsdelsnämnderna att utreda faderskapet.

Flertalet stadsdelsförvaltningar uppger att de på begäran tar emot blivande föräldrar för utredning.

Denna service kan naturligtvis erbjudas blivande föräldrar vid fler stadsdelsförvaltningar och om möjligt samlokaliseras med mödravården. Då landstingsstyrelsen välkomnar en fortsatt diskussion mellan landstinget och kommunerna anser jag att socialtjänstnämnden ska initiera en sådan diskussion med Stockholms läns landsting.

Jag föreslår därför borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta följande
Skarpnäcks stadsdelsnämnds hemställan om hur fäder registreras vid fastställande av faderskap anses besvarad med denna promemoria.

Stockholm den 1 september 2005

MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Stadsdelsnämnden i Skarpnäck har till kommunstyrelsen och Stockholms läns landsting överlämnat ett ärende med anledning av ett medborgarförslag om registrering av faderskap. Medborgarförslaget innebär att faderskap ska kunna registreras i samband med de blivande föräldrarnas besök hos mödrahälsovården. Skarpnäcks stadsdelsnämnd har i sitt yttrande över förslaget fastslagit att utredning och registrering av faderskap ingår i nämndens myndighetsutövning men att den del av förslaget som rör tillgänglighet och service bör föranleda vidare diskussion.

Medborgarförslaget från Richard Bolmgren återfinns i *bilaga*.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslöt den 18 maj 2004 att

1. godkänna stadsdelsförvaltningens svar på medborgarförslag avseende hur fäder registreras vid fastställande av faderskap
2. överlämna medborgarförslaget till kommunstyrelsen och Stockholms läns landsting för vidare handläggning.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 3 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Den gällande lagstiftningen för fastställande av faderskap regleras i FB (föräldrabalken) 1 kap. 4§ ”Socialnämnden får lämna sitt godkännande endast om det kan antas att mannen är fader till barnet” och 2 kap. 1§, är socialnämnden skyldig att försöka utreda vem som är far till barnet och se till att faderskapet fastställs, om barnet har hemvist i Sverige.”

Stadsdelsnämnderna har alltså enligt dagens lagstiftning en skyldighet att handlägga ärendet där faderskapet skall fastställas för barn födda utom äktenskapet enligt FB 2:1.

Fastställande av faderskap är en myndighetsutövning. Agens lagstiftning medger därför inte en delegation av denna handläggning till Landstinget.

Mödravårdscentralen är den instans som blivande föräldrar besöker under hela graviditeten. I samband med att barnet/en föds övergår kontrollerna till barnavårdscentralerna. Det är idag skattemyndigheten som skickar meddelande till kommunerna om att ett barn har fötts. Förvaltningarna kallar sedan föräldrarna till ett möte där faderskapet skall erkännas och anmälan om gemensam vårdnad kan skrivas på. Om inte båda föräldrarna skriver på blir modern automatiskt ensam vårdnadshavare.

Förvaltningen kan hålla med om att, utifrån perspektivet att som brukare, behöva träffa så få tjänstemän/utomstående som möjligt, frågeställningen kan vara intressant. En fortsatt diskussion måste föras bland politiker i kommun och landsting. Det väckta medborgarförslaget från frågeställaren har gjort ledamöterna i Skarpnäcks stadsdelsnämnd uppmärksamma på ett annat sätt att registrera sig som fader för barn födda utom äktenskapet.

REMISSER

Ärendet är för synpunkter remitterat till stadsledningskontoret och socialtjänstnämnden.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 28 oktober 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Är barnets mor gift vid barns födelse blir hennes make automatiskt far till barnet. Om barnets mor inte är gift vid barnets födelse måste faderskapet fastställas genom bekräftelse eller dom. Enligt föräldrabalken (FB) 2 kap.1§ åligger det socialnämnden att försöka utreda vem som är far till barnet och se till att faderskapet fastställs. I Stockholms stad åligger det stadsdelsnämnderna att utreda faderskapet. Stadsledningskontoret konstaterar att faderskapsutredningar inte kan överlämnas till en annan utförare dvs. landstinget, eftersom de är en del i en stadsdelsnämnds myndighetsutövning.

Socialtjänstnämnden beslöt den 29 oktober 2004 att överlämna och återropa tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande av den 20 september 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Faderskap för barn vilkas föräldrar inte är gifta med varandra fastställs genom bekräftelse eller dom. Det åligger enligt Föräldrabalken (FB) socialnämnd att försöka utreda faderskapet och se till att det fastställs. Utredning sker i regel genom samtal med föräldrarna. Socialnämnd ska föra protokoll över utredningen på de särskilda formulär som fastställts av socialstyrelsen. Faderskapsbekräftelsen skrivs under av den som är far till barnet och av modern. Deras namnteckningar ska bevitnas. Först när barnet är fött kan socialnämnd skriftligen godkänna bekräftelsen, registrera den och anmäla faderskapet till den lokala skattemyndigheten. Av socialstyrelsens Allmänna råd framgår att socialnämnd inte får godkänna bekräftelsen förrän efter barnets födelse, då det kan visa sig att något inte överensstämmer med uppgifter föräldrarna lämnat, t ex födelse-tid och födelsevikt.

Av Allmänna råd framgår vidare att faderskapsärenden är en viktig uppgift för socialnämnden och bör handläggas av specialiserade tjänstemän – vid stadsdelsförvaltningarna i Stockholm benämnda familjerättssekreterare. Om andra än dessa familjerättssekreterare handlägger denna ärendetyp förutsätts de få utbildning och handledning inom det familjerättsliga området.

Förvaltningen utgår från att medborgarförslaget endast gäller ”enkla” utredningar med sammanboende föräldrar. Det finns ingenting som hindrar att utredningen görs före barnets födelse. Denna service bör erbjudas blivande föräldrar vid alla stadsdelsförvaltningar. Faderskapsutredningar är en del i socialnämnds myndighetsutövning och kan därmed inte överlämnas till annan. Däremot kan socialtjänstens personal som en service till blivande föräldrar samlokaliseras med t ex mödrahälsovården och utreda faderskapet innan barnet föds. Socialnämnds godkännande och registrering (vilket sker i Paraplysystemet) kan dock ske först efter barnets födelse. I Spånga-Tensta är mödrahälsovård och delar av socialtjänsten samlokaliserade i en familjecentral vilket ger möjlighet att erbjuda faderskapsutredning i samband med besök på centralen. Flertalet stadsdelsförvaltningar uppger att de på begäran tar emot blivande föräldrar för utredning. Om föräldrarna inte själva tar kontakt före barnets födelse aviseras berörd stadsdelsnämnd genom skattemyndigheten om barnets födelse. Mer än 5 000 faderskapsbekräftelser handläggs årligen vid stadsdelsförvaltningarna i staden. Så långt det är möjligt har förvaltningarna sökt förenkla och effektivisera hanteringen, bilaga.

Medborgarförslag angående hur fäder registreras vid fastställande av faderskap

Av Richard Bolmgren, Skarpnäck. (Inkom till Skarpnäcks stadsdelsförvaltning den 3 oktober 2003)

Familjerätt:

Fäder borde bli registrerade som fäder i samband med att man vänder sig till MVC från första stund.